

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս. Պատրիարքն, ըսած էինք մեր նախորդ թերթին, ընդհանուր ժողովոյ ատենանք փակուելէն անմիջապէս յետոյ փութացաւ գնաց Մեծ եպարքոսին և այլ նախարարաց հաղորդել՝ այն պահուն Բաղէշէն հասած տխուր հեռագիր մը։ Նորին Սրբազնութիւնը չէ կրցեր տեսնուիլ նոյն օրը, նախարարք Թօփհանէ օգոստոսիաւ Սուլթանին նախագահութեամբ ի ժողով գտնուելուն պատճառաւ։ և հետեւեալ օրը ներկայանալով և ներկայացունելով հեռագիրը՝ հաստատուն խոստումներ առեր է։ Կլեմք, թէ բարձրապատիւ մեծ եպարքոսն անմիջապէս հեռագրով հրաման հաներ է առ կուսակալութիւնն Կարնոյ, որ Բաղէշի և չրվակայից բնակչաց պաշտպանութեան համար պէտք եղածին չափ կանոնաւոր զօրք զրկէ նոյն կողմերը։

Կլեմքէ օր ալ Դավրէժէն հեռագիր մը հասեր է Պատրիարքարան, ծանուցանող թէ՝ Պարսիկ քիւրտերը սահմանադիւնէն երեք ժամու չափ հեռի Աղբակայ վանքին և ուրիշ 18 գիւղորէից վերայ յարձակելով կողոպտեր, սպաններ և եկեղեցիները պղծեր են, թէ՝ Աղբակայ վանուց մէջ ալ հինգ վանական վարդապետ մեռուցեր են, և թէ գիւղացիք՝ ամենայն ինչ թողլով՝ Պարսկաստան անցեր ու Դավրէժ ապաստաներ են։

Ս. Պատրիարքն, հարկաւ այս ամենա տխուր հեռագիրն ալ կայսերական կառավարութեան հաղորդած, և հաստատ խոստում ու ասպնջութիւն առած է՝ ամեն հնարաւոր միջոց ի գործ դնելու համար։

Կառավարութեան գործոց գլուխը գտնուող վերին աստիճանի նախարարք, ինչպէս միշտ նոյնպէս և այս անգամայս նողկալի տեղեկութեանց վրայ անշուշտ ցաւ ու զայրոյթ կզգան։ և ապաքէն ցաւալի և զայրանալի է, որ գաւառաց մէջ տեղ տեղ այսպիսի ծայրագոյն անկարգութիւնք տեղի ունենալով՝ արդէն բազմադիմի զբաղմանց ներքեւ ընկճեալ նախարարութեան վրայ նոր հոգեր ու մտաւորութիւն կը բռնաւորեն, և միւս կողմանէ մեր ազգայնոց ցաւերն ու վիշտերը կ'յաւելուն։

Յուսալով, որ շնորհիւ բարեխնամ կառավարութեան, այլ ևս չեն լսուիր այսպիսի խժժեղական լուրեր, կանցնիմք մեր շնորհակալութիւնները մատուցանել իւսկիւտարի Եփեսոսահայրէի թաղական խորհրդոյն, որ՝ ըստ յորդորանաց Պատրիարքարանի՝ փութացեր է մասնաժողով մը կազմել, ձեռնհաս անձերէ նուէր հանգանակելու և թաղին աղքատաց ու տնանկաց օգնութեան հասնելու պաշտօնով։ Այս յորդորն առ հասարակ թաղա-

կան խորհրդարանաց եղաւ։ Բայց մինչև ցարդ յիշեալ խորհրդէն զատ լսող ու գործադրող չեղաւ։ Մասնաժողովոյ ազնիւ անդամք անձանձիր կղիմին ձեռքն հաս անձանց, և աղքատին ու կարօտելոյն կհասցունեն նոցա օգնութեան նուէրներն։ Եւ տեսնաւ մանաւանդ այս օրերս ամեն թաղերու մէջ կարօտեալք, բայց չէ թէ ըստ սովորութեան փողոցները մուրացիկ շրջողները, որոց շատերը իրենց արհեստ ըրած են մուրացութիւնը, այլ տուներու մէջ օրերով անօթի մնացած կարօտեալք, որք չէ թէ մուրալ այլ իրենց ամենէն մեծակայ դարացոյն իսկ իրենց վիճակն յայտնել կամաչեն։ Այսպիսեաց օգնութեան պիտի հասնին թաղական խորհրդարանները։ Մեծապէս մեղադրելի են այն թաղական խորհրդարանները, որոնք ի բաց թողլով իրենց այս պարտաւորութիւնը, սնոտի խնդիրներով կը բաղդին։ մեծապէս մեղադրելի են այն թաղերը, որ ներկայ անձուկ ու տաղանապաղին ժամանակիս մէջ մէկ-մէկու հետ ոչինչ խնդրոց պատճառաւ հակառակելով կը բաղդին ու կը բաղդեցունեն թաղական խորհրդարանները։ Ճիշդ այս վիճակին մէջ կը տնուի մեր Սէլամիյէի թաղը։ տակաւին վերջացած չեն հակառակութիւնք, տակաւին չեն սթափիր, և ըստ արժանւոյն ձեռն չեն տար անկեղծ ու կարօտելոյն։

Սէլամիյէի մէջ առաջիկայ կլերակէ օր թաղական խորհրդոյ ընտրութիւն պիտի ըլլայ։ տեսնենք թէ թաղին օգտակար ու ձեռնհաս անձանց խումբ մը կարտագրէ՞ ըսէտուիք, թէ՝ դարձեալ հակառակութեան խնձորներ դուրս կուգան կղերին ի վնաս թաղին։

Միշտ և աւելի հիմա պարտ և պէտք է մեր ազգայնոց, թէ՝ մայրաքաղաքիս և թէ՝ գաւառաց մէջ, թողուլ ամենայն խնդիր, միանգամ ընդ միշտ հրաժարիլ սնոտի վէճերէ, և ձեռք ձեռքի տալով օգնել միմեանց, և միմեարեւ ու կարեկցիլ արդեամբք։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Վերջին քանի մ'աւուրց մէջ եկած պատերազմական լրոց քաղաքսն է հետեւեալն։

Պաթումի, Սոխումի և Ասիոյ վրայ հերատարակեալ պաշտօնական հեռագիրք՝ այս երեք կողմերը ուսաց նկուն և պարտեալ վիճակի մէջ գտնուին, և օսմանեան զօրաց յաղթող հանդիսանալը կը ծանուցանեն։ Բաց ի ուրիշ հեռագիրներէ, երէկ ուշ առտն հրատարակեալ հեռագիր մը՝ զոր կարնոյ կուսակալն քաջած է յունիս 20 թուով, լուր կուտայ, թէ նոյն օրը առաւօտուն 12 հազարէն աւելի ուսաց հետ պատերազմի-

բունուեր է կայսերական զօրքը Գարաքիլիսէի կողմը, և 3-4 ժամ տեւելով վերջապէս չեն կրցեր դիմակալել ռուսք, և իրենց ամրութիւնները թողլով բաւական տեղ քաշուիլ ստիպուեր են։ Նոյն օրը օսմանեան զօրաց ձեռքն անցեր են ուսաց Գարաքիլիսէի մէջ ամբարած արմտիքը։ Օսմանեան զօրքը ճանապարհէ և պատերազմէ յոգնած ըլլալով՝ դադարել է ուսաց հետամուտ ըլլալէ։ Այս պատերազմին մէջ ուսաց ո՛րչափ կորուստ ունենալն դեռ չէ ստուգուեր, բայց այս կողման կորուստը նոցա հետ բաղդատմամբ ոչինչ է եղեր։

— Ֆար տիւ. Պոսթոր կգրէ, թէ ինքը հաւատարիմ տեղէ մը ստուգած է, որ Ռուսերը կարսի պաշարումն ալ վերցունելով խոյս տուեր են։

Միւսնոյն լրագիրը կ'անուցանէ, թէ Ջիշթօվայի կողմը անցնող ուսաց թիւն է 35000, և թէ՝ Թուրքիոյ կառավարութեան պաշտօնակալը ալ Մէճիտիյէ փոխադրուեր են։

— Վազքթի մէջ ալ հետեւեալ տեղեկութիւնները տեսանք երէկ։ « Ստոյգէ ուսաց Ջիշթօվա անցնիլը. բայց Սէրտարը-Ղ. քրէմէն եկած լուրերը գոհացուցիչ են. Ջիշթօվա եկող ուսերը 3-4 կողմանէ պաշարուած են, և ամենայն ուժգնութեամբ դիմադրութիւն կ'ուսեն։ Երէկ երեկոյ (երկուշաբթի) Բ. Դուռ եկած հեռագրի մը նայելով՝ ուսերը Մէճիտիյէ մօտեցեր են մինչև կէս ժամու ճանապարհ, և օսմանեան զօրքը կազմ ու պատրաստ է պատերազմիլ և հալածել զանոնք։

Լա-Թիւրքի ալ կհաստատէ ուսաց այս կողմէն ալ անցած ըլլալը, յաւելլով թէ մեծ բազմութեամբ անցած են, և թէ՝ ասոնց մէկ թեւը Ջիշթօվայի արևմտեան կողմը Թրնօվայի ճանապարհին վրայ և Ջիշթօվայէն 3 ժամ հեռի մինչև Պէլինա գիւղը յառաջացած են։

— Յունիս 14 ին, կըսէ Վազքթի (թղթակցէն առնելով) Սողանը Ջիլինի կողմի պատերազմին մէջ Միլիքօֆի հրամանին ներքեւ գտնուող զօրաբաժինը յաղթուեր ցիրուցան եղեր, և կատարեալպէս յաղթող հանդիսացող օսմանեան զօրաբաժինն հրամանատար Մուխլիս փաշա թէ և ալ ձեռքէն ու ոտքէն վիրաւորուեր է, բայց դարձեալ չէ թողեր հրամանատարութեան գործը։

— Ճէրիտէէն կիմանամք, թէ ուսերը Միլին անցած ատենին, 13000 չափ կորուստ տուեր են, և օսմանեան զօրքը՝ որ 4 վաշտի չափ եղեր են հասած օգնութեամբն՝ ամենայն ուժգնութեամբ ընդերկար դիմադրեր են իրենցմէ շատ աւելի եղող ուսաց, և ապա կանոնաւորապէս քաշուեր են դէպ ի Մէճիտիյէ։

— Ֆար տիւ Պոսթոր հետեւեալ տեղեկութիւնը կուտայ :— «Մեր թղթակցաց մէջը՝ Բուսնուգի մէջ հինգ օր շարունակող թնդանօթի պատերազմին ներկայ գտնուած ըլլալով՝ կպատմէ Բուսնուգի մէջ քանի մը տանց, հիւանդարանաց և հիւպատոսարանաց մեծ մասին փաստուած ըլլալը : Բուսնուգի հրամանատար էշրէֆ փաշա ի սկզբան պատերազմին թէպէտ չէ ուղեր ուղարկած եւ տեղեկօյր, բայց երբ տեսեր է ռուսաց ռումբերէն Բուսնուգի փաստուելը, ընդունած հրահանգին համաձայն հրամայեր է կրակ ընել եւրկէօյի վրայ :

« Բուսնուգի ջիշթօվայի և Բուսնուգի մէջ տեղը վարտէն ըսուած տեղը 2 շոգեանաւով և 200ի չափ մակոյկով անցնելու զեր են . բայց օսմանեան զօրքն ամենայն ուժգնութեամբ դիմադրեր, և թանթէրա ըսուած տեղը ամրացուցելով ետ մղելու պատրաստուեր է : Բուսնուգի երբ ջիշթօվայի մօտեցեր են՝ խիստ արիւնհանգ պատերազմ մը տեղի ունենալով, ռուսք հարկադրեր են ետ քաշուիլ մեծ կորուստով :

« Շաբաթ օրը ռուսք կշարունակէին ուղարկած Բուսնուգի : Կպատմեն, թէ Մաշինի կողմը ռուսք Դանուբն անցնիլ սկսած ատենին, ռուսաց կայսրը բարձր տեղ մը կանգնած կդիտէ եղեր, և չէ իջեր, մինչև որ այս կողմը ռուսական դրօշն չէ տեսեր :

« Օսմանեան զօրաց առողջական վիճակը լաւ է : Յունիս 28 ին, եւրկէօյ զետեղուած ռուսական թնդանօթներն Բուսնուգէն արձակուած ռումբերէն կործաներ են, և ռուսաց ռազմաւթերի մէկ ամբարն կրակ առեր է :

« Թօթրագանի կողմը օսմանեան զօրքը յաղթութեան մը արժանացեր, և ռուսք մեծ կորուստով ետ քաշուեր են : »

— Իսթամպուլ ալ կծանուցանէ, թէ ռուսաց ջիշթօվայի կողմերը ելնելուն նըպատակը՝ դէպ ի Բաղկրատ յառաջանալով Բուսնուգի և Շուսնուի մէջ տեղի բանակցութեան և փոխադրութեան ճանապարհը կտրել է եղեր, և թէ՛ Բուսնուգի բոլոր հիւպատոսարաններն, բաց ի ռուսականէն, կործաներ են :

— Վարնայէն գրուած է յունիս 18 թուով :

« Քէօսթէնէն և Սիննէի բնակիչք այն տեղերը թողած են, բայց հիւպատոսք դեռ մեկնած չեն : Եւր մը ընտանիք, շոգեանաւուց նուազութեան պատճառաւ, առագաստանաւերով հոս կուգան . մինչև ցարդ 400էն աւելի մարդիկ եկած են մեծ իրարանցում եղած է, և տուններն ու խանութները չպարպելով թողած են . ամեն ոք միայն կարևորագոյն բաներն առեր են, և մնացեալն մտքերնին անգամ չէ եկեր : Թուլչայի Բուսնուգի պաշտօնակալը տեսրակներն առնելով քէօսթէնէնի ճանապարհաւ այս առաւօտ հոս եկան . Թուլչայի կառավարին առ այժմ քէօսթէնէն կգտնուի . լուր կայ այսօր, թէ Մէհմետիէն և քէօսթէնէն 65 յէն 100ի չափ կառքերով մարդիկ հոս կուգան :

« Արմաեաց գիւնրը բարձրացան, և օր յօրէ գործերը կնուաղին : Վարնայ ամբողջութեանցը պատճառաւ ապահով հա-

մարուելուն համար է որ հոս կթափին, որով այսուհետեւ պառկելու տեղ չպիտի գտնուի : Բուսնուգի հիւպատոսք ալ հոս անցան . կուսակալն ալ Սարը-պայքը ըսուած տեղը եկած, և հեռագրական կայարանն ալ հոն փոխադրուած է : Կառավարութեան ջաղացքներն (Բուսնուգի) բնաջինջ եղած են . ամբարներն 50 հազար քիլէ ցորեան ու գարի կար :

Եանեայի կուսակալ կարգեցաւ Ապտի փաշա, երրորդ բանակին ընդհանուր հրամանատարութեան տեղապահի պաշտօնն ալ վրան ըլլալով :

— Թէհրանի օսմանեան դեսպան կարգեցաւ Հայտար Էֆէնտի, այս դեսպանութիւնն ալ առաջին աստիճանի բարձրանալով :

— Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ հինգերորդ բանակի ընդհանուր հրամանատար իղդէթ փաշայի, պատերազմին սկիզբէն մինչև ցարդ ըրած անձնը ուէր ծառայութեանցն համար :

— Առաջին աստիճանի առաջին կարգի պաշտօնատար անուանեցաւ՝ զինուորական գործոց նախարարի խորհրդականի օգնական Սատրգ Էֆէնտի :

— Ելուստի պաշտօնատան մէջ գլխունուած Տիւլանը Մուհամեդալթին՝ այսուհետեւ Մէհմետ Մալիյէ անունը պիտի տրուի, որովհետեւ՝ ըստ հիմնական կանոնաց՝ Տիւլանը Մուհամեդալթ անունով նոր մարմին մը պիտի կազմուի :

— Իէնի-պազարի զօրաց հրամանատար Մէհմետ Ալի փաշա Պոլիս կանչուեր է, Ֆէրիդուլթեան աստիճանի և աւելի մեծ պաշտօնի մը բարձրանալու համար, ի փոխարէն մինչև ցարդ ըրած քաջագործութեանցն :

— Սոխուլէն գրաւեալ թնդանօթներն մայրաքաղաքս բերող Հաֆէզ Ալի Էֆէնտիին՝ չորրորդ աստիճանի Մէհմետիյէ պատուանշան տրուեր է :

Կայսերական հրամանաւ, նախարարք երէկ սկսան վոսթորի ամարանոցներէն Պոլսոյ ապարանքները փոխադրել իրենց բնակութիւնը, ներկայ խնդրոց վրայ դիւրութեամբ և փութով խորհրդակցելու, և ի հարկին գիշերներն ալ ժողով կազմելու համար :

— Օգոստոսիառ Սուլթանն երկուշաբթի օրը ժամը 3ին ատենները Թօլի հանէի քէօլը գալով, բոլոր նախարարներն ընդունեց և խորհրդակցեցաւ մինչև ժամը 9՝ պատերազմական կարևոր խնդրոց վրայ : Նոյն օրը որոշուեցաւ որ զինուորական գործոց նախարարն և Նամըզ փաշան Դանուբի կողմը երթան պէտք եղած քննութիւնն ընել . և ըստ այնմ՝ երէկ մայրաքաղաքս մեկնեցան յիշեալ բարձրաստիճան նախարարք օգոստոսիառ Սուլթանին առաջին թիկնապահ Մէհմետ փաշայի և այլոց հետ :

Կիւրակէ օր ալ կայսերական պալատան մէջ նախարարաց ժողով գումարեցաւ, ընդ նախագահութեամբ Նորին Վեհափառութեան :

— Մինչև ցվերադարձ զինուորական գործոց նախարարին, թնդանօթարանի վերատեսուչ Մահմուտ փաշա պիտի փոխանորդէ, և ըստ Պասիքթիի՝ զինուորական ժողովոյն նախագահ Հիւսնի փաշայ :

— Արտաքին գործոց նախարարն՝ օտար տէրութեանց քով գտնուող օսմանեան դեսպանաց շրջաբերական մ'ուղղելով կգանգատի Ռուսիոյ դէմ, Բուսնուգը՝ առանց հիւանդանոց, աղօթարան և այլ նուիրական շէնքեր խտրելու՝ աւերակ դարձուցելուն համար : Նոյնպէս կգանգատի թէ Ասիոյ և Սօխուլի կողմերը խժոժութիւններ կընեն ռուսերը, իրենց հրամանատարաց առջև :

— Հագիդաթ լրագիրն երէկ իւրոյ գրած էր, թէ կայսերական հրամանաւ որոշուած է՝ ոչ-մահմետական ժողովրդէն ալ անխտիր զօրք առնուլ, և թէ՛ առայժմ մայրաքաղաքէս և արուարձաններէն պիտի սկսի զինուորագրութիւնը :

— Արգիլեալ է՝ այսուհետեւ օտար լեզուաւ և գրով հեռագիր քաշել Բուսնուգ :

— Հունգարացի Գլաբգա զօրավարն երէկ մեծ Եպարքոսին հետ տեսնուեր է, և պատերազմի պիտի երթայ եղեր :

— Շաբաթ օրը Սէլանիկ երթալու համար պատրաստուած շոգեանաւ երթալով ոստիկանութեան քանի մը լրտեսներ՝ յոյն քահանայ մը քովի գրեթով մէկտեղ դուրս հաներ և ոստիկանութեան դուռը տարեր են :

— Եգիպտական զօրաց հրամանատար Հասան փաշա՝ (Խտիվին որդին) վարնայէն Շուսնի գացեր, և Սէրտարը-էքրէ-մին հետ երկար տեսակցութենէ մը յետոյ վարնա դարձեր է : Նորին վսեմութեան յատկացուցեր են վարնայի կառավարական պաշտօնատան վերին յարկը, բայց չէ ընդուներ, այլ քաղաքին դուրսը զօրաց գտնուած տեղը վրանի տակ կրնակի եղեր :

— Կրեաէի կուսակալը՝ կղզոյն մէջ շրջագայելու ելեր է :

— Ի պաշտօնէ կծանուցուի, թէ գիշերները ճերմակ և սև ծովուց նեղուցներէն անցուդարձն արգիլեալ է՝ բոլոր նաւուց ու շոգեանաւուց համար անխտիր, մինչև ցվախճան պատերազմին, և թէ՛ իղմիրի և Կրեաէի Սուտա նաւահանգիստներուն համար ալ այս արգիլքը կայ, կարևոր տեղեր ըլլանուն պատճառաւ :

— Դարձեալ ի պաշտօնէ կհրատարակուի, թէ կալուածական տուրքը չվճարողներու համար այսուհետեւ խիստ միջոցներ ի գործ պիտի դրուին ոստիկանութեան միջոցաւ :

— Պօլի պաշտօնակալը իրենց ամսականաց 100ին 10ը թողեր են, ի նպաստ զինուորական ծախուց, մինչև ցվախճան պատերազմին :

— Օսմանեան խորհրդարանն այս շրջանին մէջ խել մը կանոնադրութեանց քննութեամբ գրադէնէն դատ, 630 աղերսագիր ու ուրիշ գրեր ընդուներ, և այս գրութեանց վրայ 100ի չափ ծանուցագիր մատուցուեր է Բ. Դրան : Երեսփոխաններէն Հասան Ֆէհմի Էֆէնտի՝ որ խորհրդարանին փակման առթիւ երկար ատենախօսութիւն մ'ըրած և խորհրդարանին գործոց ու արդեանց վրայ բաւական ծանօթութիւններ տուած է, վերոյիշեալ տեղեկութիւններն ալ նշանակէն յետոյ, կյաւելու թէ Բ. Դուռը խորհրդարանէն առ ինքն ուղղեալ խնդրոց ու առաջարկութեանց մէկ մասն ար-

դէն գործադրած, և մէկ մասն ալ հա-
ղորդած է որոց որ կ'ընդարձակուի: Երես-
փոխանական ժողովոյ առաջիկայ շրջա-
նին մէջ, կըսէ յիշեալ էֆէնտին, հար-
կաւ արձանագրութիւնը պիտի քննուին,
և Բ. Դրան յանձնարարեալ ինքնորոշ ինչ
վախճան առնուին մի առ մի պիտի իմաց-
դուի:

— Սերվիոյ իշխանը՝ Վիլհէմս երթալու
մտադիր է եղեր:

— Բուսանիոյ իշխանը, պատերազմ
հրատարակելուն պէս, երկու տեսակ
պատուանշան հաստատեց. մէկը՝ սոս-
կական զինուորաց համար 2 ֆրանսիացի
մեծութեամբ արծաթ շքադրամ, իսկ
միւսը սպայից համար, «Աստղ Բուսա-
նիոյ» անուանով:

— Կհաւաստեն շատ կողմերէ, թէ
Ռուսիոյ կառավարութիւնը բանակնե-
րուն մէջ գտնուող մահմետական զորաց
վրայ վստահութիւն չունենալուն պատ-
ճառաւ՝ զանոնք կհանէ և երկրին խորե-
րը կըրկէ:

— Ռուսաց կայսրը դարմանի համար
Բեդրսպուրկ պիտի դառնայ, և դահա-
ժառանգն ու արշիդուքսը բանակը պի-
տի մնան:

Թէքիրտաղի կառավարիչը՝ իւր վի-
ճակին Գայմագամներէն ընդունած հե-
ռագրաց վրայ կծանուցանէ Բ. Դրան,
թէ շաբաթէ մը հետէ Թէքիրտաղի վի-
ճակին մէջ գողութեան և այլ սրէէ ան-
կարգութեան դէպք պատահած չէ, և
թէ՝ ժողովուրդը կաարեւապէս հան-
գիստ ու անդորր է:

— Թրհալայի կառավարիչն հեռա-
դրեր է, թէ հեղին դատարկաշրջիկը 23
հոգիի չափ, Տրանշիթէ դիւղը անցեր են,
բայց դիւղացիք դէմ դնելով՝ սահմանէն
ներս հալածեր են, և այս դէպքին վրայ
զինուորական միջոցներ ձեռք առնուած
են, և այնուհետեւ սրէէ անհանգստու-
թիւն տեղի ունեցած չէ:

— Կոչկակար Աալի և օգնական զին-
ուորներէն համանուն մէկը անցեալ եր-
կուշաբթի առաւօտուն Պայրամ-փաշա
պարտիզպան Նիքոլայի սենեակէն երկու
հարիւրնոց թղթադրամ և ուրիշ բաներ
գողցած ըլլալով՝ գողերէն մէկը բռնուեր
է գողօններուն հետ:

— Թօփգափուի բնակիչներէն Թանաշ
անուն մէկը ինքզինքը տանը հորը նե-
տած ատենը, քոյրը տեսեր վրայ հասեր,
դրացիները կանչել, և ողջամբ ազատեր
է եղբայրը, գլուխը քիչ մը վերաւորեալ:

— Աալի անուն զինուոր մը՝ կիւհանէի
զօրանոցի առջևի երկաթուղւոյն վրայէն
գացած ատենը, շոգեկառքն հասեր կո-
խոտեր ու ջարդակոտոր ըրեր է:

— Կազավաճառ Սարաֆիմ, երկու յոյն
ընկերաց հետ Ղալաթիա անհամետ տան
մը մէջ արեւեցութեամբ գլուխը տաք-
ցած ատեն, յանկարծ ինկեր մեռեր, և
քննուեր է թէ կուրծքի հիւանդութիւն
ունի եղեր արդէն:

— Մոմխանէի մակուկավարներէն եր-
կու հոգի Սալը-պազարի առջև յանկարծ
մարդու դիակի մը պատահեր են, և քըն-
նուելով իմացուեր է թէ անցեալ երկու-
շաբթի Սև ծով երթալու համար որոշ-

ուած զօրաց մին է, որ չողենաւն հե-
ծած ատեն ծովը ինկեր անհետացեր է:

Ալիբէյ Էմին Սեւիկ և Եսնեմ Գա-
լիպէն վերնագրով յօդուած մը հրատա-
րակած է այս առաւօտ ճէրիտէի հա-
վատիս:

«Մենք Յունաստանի կառավարութեան
վրայ վստահութիւն ունիմք, կըսէ. բայց
Չէման կղզէր ռուսաց շարժումն, այս-
ինքն գործաւորի կերպարանօք Այնօրօղի
կողմերը նոցա երթեկերն. Եսնեայի
լրագիրն ալ՝ հեղին դատարկաշրջիկնե-
րու հնգական տասնական հոգի երբեմն
երբեմն անցնելն: Ահա այս անցքերն
արժանի են մեր ուշադրութեան:

«Յունաստանի վրայ վստահ եմք. բայց
այս վստահութիւնը կարգելով զմեզ՝ մեր
երկրին հսկելէ, մինչդեռ Յունաստան ալ
զօրքը կը կազմակերպէ, և ըստ պահան-
ջել չեղքութեան՝ մեր ազգամթերքը
վար կղնէ:

«Մեր պարտքն է՝ Այնօրօղի կողմէն
Ռուսիոյ աչքը դարձունել. չեմք ուղեր
որ Այնօրօղի վանքը ռուսացեալ կղերա-
կաններով լցուի. անշուշտ Չէման լրա-
գիրն ալ չուղելուն համար է որ կղրէ:

«Յունաստանի վրայ վստահ եմք, բայց
կուղեմք, որ հեղինական սահմանին վը-
րայ համաւաւոր եղող չէրքէս Ապտի և
Ահմէտ Շիւքրի փաշաները նոյն սահման-
ներէն չհեռանան»:

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԲ

Փարիզ. 1 յունիս: — Պոլսոյն ծառաստանին
մէջ մեծ զօրահանգէս մը եղաւ. զօրաց վիճա-
կին վրայ մեծ յառաջդիմութիւն տեսնուեցաւ.
Մաք-Մահոն մարաշխտը խիստ մեծ համա-
կրութեամբ ընդունուեցաւ. բազմութիւն ժողո-
վրդեան ներկայ էր այս զօրահանգիսին:

Տէպա լրագիրը կղրէ, թէ Լեհաստանի մէջ
ապստամբութիւն ելած է. սակայն հոս գըտ-
նուող լեհացիք այս լուրն հաստատող որ և է
տեղեկութիւն ընդունած չեն դեռ:

2 յունիս: — Երէկ զօրահանգէսէն յետոյ,
Մաք-Մահոն մարաշխտն իւր յայտարարու-
թեան մէջ շնորհակալութիւն յայտնելէ՝ զօ-
րաց շարժման համար, և ըսեր է թէ՝ «վըս-
տահ եմ որ պիտի օգնէ ինձ՝ իմ պաշտօնավա-
րութեան ժամանակ օրինաց տրամադրու-
թեանց պատկառ ու պաշտպան հանդիսանալու
համար»: Եւ «Այս պաշտօնս մինչև ցվախ-
ճան պիտի կատարեմ» ըսեր է:

Լոնտրա. 2 յունիս: — Անգղիոյ գլխաւոր
նախարարն հիւանդ է:

Վիլհէմս. 30 յունիս: — Ռուս պաշտօնական
հեռագիր մը կհաստատէ՝ յունիս 23 ին Չիլիինի
պատերազմին մէջ ռուսաց յաղթուած ըլլալը:
Ռուսերէն 30 սպայ և 850 զինուոր ինկեր են:

Բօլթիլէ Գորէսթօնտանց լրագրոյն գրածին
նայելով՝ Միլան իշխանը Գրայօփաց 6000 զօրք
աչքէ անցուց:

Պէկրատ. 3 յունիս: — Աղգային ժողովն
բացուեցաւ:

Աթէնք. 2 յունիս: — Անգղիական նաւա-
տորմիզն Ֆալէրէն ճամբայ ելաւ. կկարծուի,
թէ Պէլլքա կերթայ:

(Յիշեալ նաւատորմիզն արդէն Պէլլքա հա-
սած է, և կըաղկանայ 18 նաւէ և շոգեհաւէ:
Ըստ Տէյլը-Նիուզի՝ բուն նպատակը Պոլս գալ
է եղեր):

Այսօր աղգային ժողովն պիտի ներկայա-
նայ՝ 40 միլիոն տրախմիի փոխառութեան ծը-
րագիրն:

Կերեի, թէ չեղքը տէրութեան մը նաւով
Թրիէստ պիտի շրջուի՝ Գորթուի մէջ գրաւեալ
օսմանեան ազգամթերքն, որոյ համար խըն-
դիր ելած է Բ. Դրան և Յունաստանի կառա-
վարութեանց մէջ:

Բէշթ. 30 յունիս: — Արեւելեան խնդրոյն
վրայ բացուած վիճարանութիւնը վերջացաւ:
Աղգային ժողովոյն կողմանէ՝ Թուրքիոյ առ-
ւորջութեան պահպանութիւնը խնդրող գիր մը
պիտի տրուի Աւստրիոյ կառավարութեան:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Յունիս 22

Քօնսօլտէ	9-30
Սօսիէթէ ժէնէրալի բաժինք Անգ. լիբ.	2-20
Քրէտի » » Օսմ. »	1-20
Երկաթուղեաց » » ֆր.	25
Թրամուէյ » » Օսմ. լիբ.	1-23
1865ի փոխառութիւն » ֆր.	45-
1865ի » » »	46-
1869ի » » »	45-
1872ի » » »	22-50
ԴՐԱՄՔ, Օսմ. լիբան 100 էն	
Մէհրիյէ 104-55	Րուսիոյ բօլ 88-50
Մէթալիք 118-	Գաղղ. լիբա 87-50
Պիլիմ 179-	Անգլ. » 110-
Թղթադրամ 181	Գրիմից 51-20

ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՈՑ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ

Ո Ր Ք

Ի Մարտ-Վալաշի, Հանգրիւ և Լեհաստան

Ֆօքշան տպեալ այս կարեւոր երկասի-
րութիւնը՝ որ ամեն հայու ուշադրու-
թեամբ ընթերցման արժանի է, կծախ-
ուի մայրաքաղաքիս գրավաճառաց խա-
նութները, 3 հինգնոց թղթադրամի:

ԽՈՐՀՐԴԱԽՈՐ ԿՂԶԻ

ՕԴԱՊԱՐ ՆԱԽԱԲԵԿՆԵՐ

Աղգայնոցմէ խիստ լաւ ընդունելու-
թիւն դտնող Անիւրէի յիշան առնաւ որո-
նք վէպին հեղինակ ժիւլ Վէրնի մէկ ու-
րիշ հետաքրքրաշարժ և հրահանգիչ գոր-
ծըն է, թարգմանեալ Մ. Մամուրեան
էֆէնտիէ, որուն առաջին հատորը իդ-
միրէն Պոլս հասած ըլլալով, կը ծախուի
Եէնի-ճամի Չիլիկիլիքէր ճատտէսի թիւ 2
Ս. Ղ. և Եազմաճեան գրատունը և ու-
րիշ գրավաճառաց քով: Ամբողջ գործը
երեք հատորէ կը բաղկանայ: Գին 2 ֆր:

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ՄԱՐԲԻՋՈՒՀԻՆ

Սոյն գեղեցիկ վիպասանութեան, որ
միայն երկու հատորէ կը բաղկանայ, երկ-
րորդ հատորն ալ իզմիրէն հասած ըլլա-
լով, կը ծախուի Եէնի ճամի Չիլիկիլիքէր
ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եազմաճեան
գրատունը, և ուրիշ գրավաճառաց քով
Գին 2 ֆրանք:

ՎՈՍՓՈՐԻ ԱՆԳԵՆԵՐԸ

ԹԱՐԴՄԱՆԵՑ Ի ԳԱՂ. ԼԵԶՈՒԷ

Առաւել Ա. Շարափոնեան

Արմաշու վանքէն հրատարակուած 130
երեսէ բաղկացեալ սրտաշարժ վէպ մ'է,
որուն նիւթը Ֆաթիհ Սուլթան Օհէհմէտ
Բ. ի օրով Տրապիզոնի յոյն կայսրութեան
կործանման և կայսերական ընտանեաց
կործանման և կայսերական ընտանեաց
եղերական վախճանին պատմութեան առ-
նուած է:

Կը ծախուի Եէնի-ճամի Չիլիկիլիքէր
ճատտէսի թիւ 2 Ս. Ղ. և Եազմաճեան
գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով:
Գին մէկ ֆրանք:

ՏԵՂԵԿԵՐ ԵՐԿՐԱՆԵՐ ՎԵՐՈՒՆ ՍԵՐԱՊԵՅ

Անոր կուսակալութեան ներքեւ գտնուող
մէկ բանի գլխաւոր քաղաքաց
Աշխատասիրեաց
ՊՈՂՈՍ Վ. ՆԱԹԱՆԵԱՆ
կը ծախուի բոլոր հայ գրավաճառաց
խանութները, ի գին 8 զրուշ:

ՀԱՄԱՌՈՑ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԳՊՐՈՑԱՅ ՀԱՄԱՐ
ՀԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ԿԱՐՔԵՐՈՆԱՅԻՆՈՑ ԵՒ ՀԱՅՈՑ
ՀՈՌՎԱԾՆԵՐԻՆՈՑ ԵՒ ՀԱՅՈՑ
Մասն. Բ.
80ԻՆԵՑ

Մ. Մանուկյան

Այս ընտիր և ամենակարեւոր դասագրքին Բ. մասը որ 400 երեսէ կը բաղկանայ, աւարտած և Պոլիս հասած ըլլալով կը ծախուի Եֆէն-ճամի Զինկիրէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Դ. և Եղմաճեան գրատունը, և ուրիշ գրավաճառաց քով:
Գին 2 ֆրանք 50 սանթիմ:

Միջնակարգական

Եանի, աշնարըն անահթարը նամը ինէ Եֆէնի թապ օլունան՝ մուֆասսալ աշնար քիթապը, Բէօբրիւ պաշնարը Մատթէոսեանըն տիւրեանէրինտէ ֆիրուսթ օլընմագտէ տիր:

Ի Լ Ա Ն

ՊԱՊԸ ՍԵՐԱՍՔԻՐԻ

Պէշքօղ տէպպաղլսանէսի իշուն միւպայեա օլունաճագ օթուղ ալթը պին աւտէտ րուղկեար գուրուսը Լարոբանըն թանա ճիւղուտինն թարիսի գօնթրաթօտէն իթիպարէն՝ պէհէր մահ իւշ պին աւտէտի թէպիմ օլունարագ օն իքի այտա արգասը ալընմագ վէ ումու մըգտարինաէն տէօրթ պին աւտէտ ֆաղլա թէպիմ օլունուրսէ՝ գապուլ գըլընմագ, վէ շայէտ պու մըգտար րուղկեար գուրուսի ճիւղուտ թէտարիք վէ իթա օլունմաղ իսէ՝ սէլէսի մըգտարի պէհէր գըյէսի օն իւշէր ղուրուշտան եաշ թուղու Էվրոթա թանա ճիւղուտի թէպիմ օլունարագ՝ իթմամ գըլընմագ վէ իճապ իտէն պէհասը թէպիմին միւպէյին վիրիլէճէ օլան մագպուղ սէնէտլէրի թարիսինտէն իթիպարէն օթուղ պիր կիւն միւրուրինտէ սիմ մէճիտիլէ Եֆէնի ղուրուշա, վէ Եֆէր մէճիտիլէ վիրիլմէղ իսէ՝ Բիսսա ֆիլթը իլէ պիլհիսապ ֆէրգի իլէ պէրապէր դայիմէ օլարագ նիզա՛լիլէ խաղինէսինտէն վիրիլմէղ շարթը վէ՝ շէրայիթի սայիլէսի իլէ պէհէր գըյէսի Եֆէնի պէշ ղուրուշա օլարագ թալիպի Էօհտէսինտէ օլուպ՝ հաղիրանը րումինն Եֆէնի իւշինն Բէնշէնպիլ կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէյինտէն՝ իթա իթմէյէ թալիպ օլանլէրին Եֆէնի մէղքիւրտէ տարը շուրայի ապքէրիլէ կէլմէլէրի:

16 Հաղիրան 1877

Պապը-Սէրասքէրի

Տօգասն իւշ սէնէսի հաղիրանընտան իթիպարէն աւաքիրի շահանէ թայինաթը լաճմիլէ գօնթրաթօտընն թէճտիտ իլէտիկի, վէ սէնէի մէրքումէ մարթընտան մայիս նիհայէթինէ գատար թէվղի գըլընման լաճմ րուսուլալէրինն հիսապը պաշգաճա րուլէթ գըլընմագը ճիհէթլէ թային օլունաճագ միւտտէթ զարֆընտա Էօհապը թայինաթ Եֆէնի թէտլէրինտէ պուլունան րուսուլալէրինն հալի օլտըղը լաճմին այնէն վէ Եֆէնտ պէտէլէն միւթէհիւտի թարաֆընտան ախը իթմէլէրի:

20 Հաղիրան 1877

Պապը Սէրասքէրի

Ս. ՂԵՒՈՆԴԵԱՆՅ

ԳԻՇԵՐՈՒԹԵԱՆՅ ՎԱՐՁԱՐԱՆ ՅԱՐՄԱՇ
Անցեալ օգոստ. ամսոյ 18րդ օրն վարժարանիս արձակուրդի օրերն աւարտեալ ըլլալով

աշակերտներն դարձած են Լ. արդէն դասուց աւանդումն իսկ սկսուած է:

Այն ծնողաց կամ որբերու խնամակալ մարդասէր բարերարաց որ իրենց զաւակները կամ որբը վարժարանիս խնամոց յանձնել կուզեն կը յայտարարեմք թէ՝

Ս. Ղեւոնդեանց գիշերօթեայ վարժարանս յառաջագէտ վարժարաններու մեթոտով կանոնաւորեալ խիստ բարեկարգ վարժարան մ'է:

Կ. Պօլսէն և այլ քաղաքներէ փոքր ինչ հեռաւորութիւնը թէ և ոմանց համար անհաճոյ թուի, սակայն կերպ մը բարիքէ ծնողաց աշքէն և ղրօսալից վայրերէ հեռի անփոփ և անզբաղ մտօք միայն ուսման պարապելու կողմանէ:

Ուսմանց տեսակներուն ամենը, նկարչութեան ամեն ճիւղերը և լեզուներէն երեք միայն, հայերէն, գաղղիերէն և տաճկերէն կաւանդուին, բայց ոչ բնաւ վերի վերոյ կամ թերի:

Ամեն ուսանելի առարկայից համար ընտիր և յաջողակ դասատուներ կան:

Աշակերտաց կեանքն և առողջութիւնը խնամով պահպանելու համար վարժարանս իւր մէջ յատկապէս մշտնջենաւոր բժիշկ կպահէ և ավիայեալ և յաջողակ, և բականաչափ դեղարան:

Աշակերտին տարեկան թոշակն է 52 լիւրա օսմանեան որոյ մէջ են, երթևեկութեանց թըղթատարութեանց և սովորական ագանելեաց ծախքէն զատ, ուրիշ բոլոր ծախքերը:

Արձակուրդի կամ պարապոյ օրերը բոլոր տարին միայն մէկ ամիս է և ոչ բնաւ աւելի:

Միշտ բաց է և բաց պիտի մնայ վարժարանս. որ ատեն որ ուզեն՝ աղատ են ծնողը կամ բարերարը իրենց զաւակները կամ սաները տալու:

Որոշք որ աշակերտ պիտի ղրկեն մեզ՝ պէտք է կամ Պօլիս ֆունը լրագրոյ արտօնաւոր մեծ Համարաճում էֆ. Ալաճաճեանի հետ տեսնուին (Ալաճա-Համամ Խանը Խալիլ թիւ 19) և կամ հոս մեզի հետ թղթակցին:

1876 սեպտ. 1

Խորեն Եպիսկ.

Ի վանս 2. Ս. Աստուածածնի վ. Արմաղու. յԱրմաշ

ԱՌ ՍՐԵԳԱԿՆ

ՄԵԾ ՏՈՒՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԴԵՂՈՐԷԻՑ
Վ. ԾԱՆՆԻ
Բերա Մեծ փողոց Աղաճամի քիւ 77
ԵՒ

Կ. Պօլիս կամուրջի հրապարակը քիւ 1-2
Եւրոպիոյ առաջին գործարանաց հետ յարաբերութեամբ կապուած, և իւր դեղորէից ընտրութեամբն և գնոց չափաւորութեամբ հըռչակուած:

Մակի մթերանոց անուանի Հ. Նէսթլէ քիմիագետին շինած Ֆէ Լաֆէյէ, որքփրիկ ալ տղայոց, տկար կազմ ունեցող և հիւանդութիւնէ ապաքինելոց միակ անհրաժար ուտելիքէն համայն Եւրոպիոյ մէջ ընդունուած և ամեն գըլխաւոր բժիշկաց հաւանութիւնն ստացած:

Հոն կը գտնուի նաև.

Քուֆա (մատակի խմորեալ կաթ) որ մեծ համբաւ ունի Եւրոպիոյ մէջ և շատ կը փնտռուի:

Սէ-Լէֆր րը Բիլի, ղուտ և մաքուր, Բէլ-

թիէ, Տիւպօք, Ժօպսթ և Էվանս Լէդէ ճարտար քիմիագետներէն պատրաստուած:

Ձկն խալ, ղուտ, Գրիսթիանայի Բէթէր Մէլլէրի գործարանէն ելած:

Եղէրդէ (հինտիպա) Խաչաթ, Լուտիկիւպուրկի Հ. Ֆրանք գործարանէն ելած ստամոքսի ուժ տուող և ախորժակ բացող, որ հասարակ խահուէի հետ խառնելով գինը մեծապէս կիջեցնէ՝ առանց համն ու հոտը փոխելու:

Արո-Էսթրալան սառնոց ամեն ժամու մէջ:
Տէ-Ֆէնի Զար, մաքերու անվրիպելի ներկ:

PILULE HOLLOWAY

ԴԵՂԱՀԱՏԻ ՀՈՒՆՈՒԹԻ

Լեարդի, ստամոքսի, և աղիքներու ամեն տեսակ անկարգութեանց համար խիստ ընտիր է սոյն դեղահատը, նաև ջղային տկարութեան, ուժաթափութեան և տխրութեան համար. կը ջնջէ և անհետ կընէ ամեն տեսակ անչափաւորութեանց հետքերը: Սրտի և երիկամանց վրայ օգտակար ազդեցութիւն մ'ունի. արիւնը մաքրելով նոցա խառնարեալ վիճակը կը կանոնաւորէ, և գրգռելով կենսական գործարանները կը զօրացնէ: Իւր դեղական մեծ ազդեցութեամբ սրտախառնութիւն, կուժութիւն, մաղձային հիւանդութիւններ, որովայնի մէջ լեցուած կաղեր, գլխի ցաւեր կը վանէ. մարսողութիւնը կը չափաւորի, և մարմինը մաքրուելով բոլոր այն աղտեղութիւններէ՝ որ շատ անգամ զանազան հիւանդութեանց սկզբնապատճառ կըլլան, աւելի, ուժեղ, և բնական դիրքը կը գտնուի:

ONGUENT HOLLOWAY

ՍՊԵՂԱՆԻ ՀՈՒՆՈՒԹԻ

Մորթային հիւանդութիւնը և վէրք բուժելու մասին ունեցած պալոսամական յատկութեանցը չհաւասարի բնաւ ուրիշ դեղ մը. հին կամ նոր թունաւոր վէրքեր, ուռեցք, քաղցկեղ (չիրիֆէյն), սրունից և ստեանց վէրքեր կամ բոլորովին կանցնին և կամ կլուանան. օգտակար է նաև հարբսլի, հազի, սրտի բարտխման, մանաւանդ օղացաւ (Եֆէ) ըստած հիւանդութեան: Իւր կաղղուրիչ և զօրաւոր ազդեցութեամբ խոյլ (սըրաճա) հիւանդութեան ապականիչ զօրութիւնը ինչ աստիճան որ ըլլայ՝ կը դիմադրուէ:

Այս դեղերուն գործածութեան եղանակը նշանակուած է իւրաքանչիւր տուփի վրայ, որ կը գտնուի ամեն դեղավաճառներու քով, և մասնաւորապէս Պահճէ-գափու Թաշ խանի կողմէրը Պ. Գասապեանի դեղարանը՝ Նօ. 7 կը ծախուի:

Աւելի առնել ուզողը կը հրաւիրուի առ հեղինակն տղթոր Հոլլօուէ Ի Լոնտոն Օքսֆորտ փողոց թիւ 355:

ՊԱՅՄԱՆՔ ՓՈՒՆՁԻ

1.—Փունջը 2ՈՐԵՔՇԱԲԻ և ՇԱԲԱԹ օրերը կը հրատարակուի:

2.—Տարեկան բաժանորդագինն է միայն չորս արծաթ մէճիտ՝ կանխիկ վճարելի թէ՛ մայրաքաղաքիս և իւր արուարձանաց և թէ՛ գաւառաց համար:

3.—Վեց և երեք ամսոց համար ալ բաժանորդ կընդունուի:

4.—Տեղական ու գաւառական թղթատարութեան ծախքը խմբագրութիւնը պիտի վճարէ:

5.—Հատը 40 փարայ է, և կը գտնուի ամեն Հայ գրավաճառաց խանութները և ձեռքէ ծախողներու քով:

6.—Մանուցման տողը 3 շրջէ է մէկ անգամի համար: Աւելի աժառ կըլլայ աւելի անգամներու համար:

7.—Խմբագրութեան վերաբերեալ որ և է գիր ուղղելի առ Տնօրէն-Տէր Հ. Ս. Ալաճաճեան, Կ. Պօլիս Ալաճա-Համամ Խալիլ խան միջին լարկ թիւ 19:

ՏՆՕՐԷՆ ԵՒ ՏԵՐ

Հ. Ս. ԱԼԱՃԱՃԵԱՆ

ՊՏԱԳ. Ս. Դ. ՊԱՐՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Իրգա փաշա խան քիւ 3